

Havbruksforvaltning 2025: En næring i førerretet

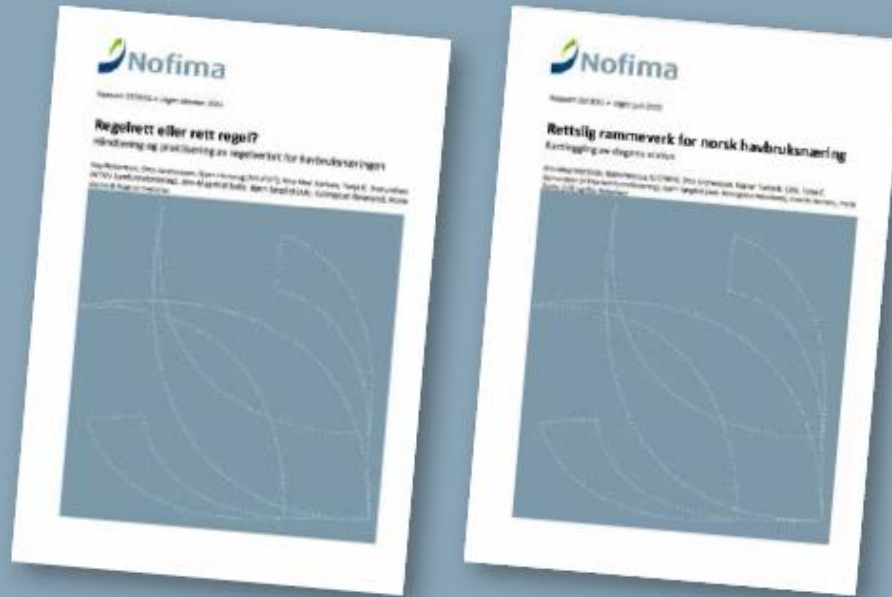
Ragnar Tveterås

Centre for
Innovation Research

Sjømat Norge, Tromsø, 4. april 2017

FHF regelverksprosjekt

Denne brosjyren er basert på rapportene:
Regelrett eller rett regel? og *Rettslig rammeverk for norsk havbruksnæring*.
Link for nedlasting: www.nofima.no/publikasjoner
Kontakt: Prosjektleder Roy Robertsen, Nofima, roy.robertsen@nofima.no, mobil: 906 80 275

HAVBRUK Regelrett eller - rett regel?

Prosjektdeltagere FHF regelverksprosjekt

PROSJEKTGRUPPE:

Kine Mari Karlsen
SENIORFORSKER
Nofima

Ann-Magnhild Solås
FORSKER
Nofima

Tonje Osmundsen
SENIORFORSKER
NTNU
Samfunnsforskning

Roy Robertsen
SENIORFORSKER
Nofima

Bjørn Hersoug
PROFESSOR
UIT/Norges
Fiskerihøgskole

Ragnar Tvesterås
PROFESSOR
Universitetet i
Stavanger

Bjørn Sørgård
ADVOKAT
Kyllingstad &
Kleveland

Frank Asche
PROFESSOR
Universitetet i
Stavanger

Otto Andreassen
Nofima til 30.9.2016

Kontakter i FHF:

Berit Anna Hanssen
FAGSJEF

Kjell Maroni
FAGSJEF

Svære verdier

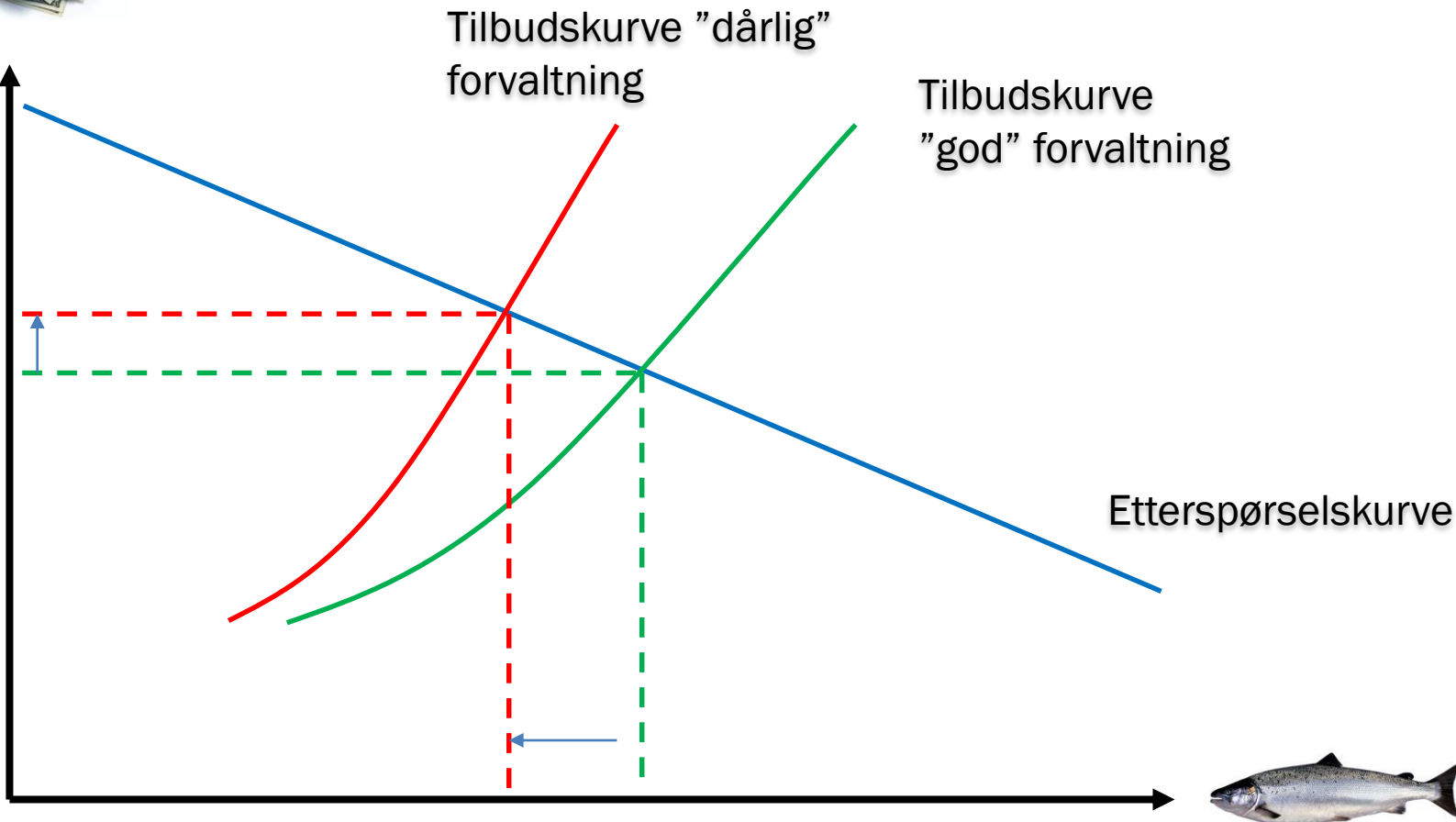
- Målt i effekt på total verdiskaping og lønnsomhet er havbruksforvaltning det viktigste fellesprosjektet som næringen kan bruke ressurser på
- Har effekt på
 - Total produksjon
 - Produktivitet og produksjonskostnad per kilo
 - Fordeling av produksjon, verdiskaping og lønnsomhet mellom regioner og selskaper

Effekter av forvaltning

Kostnad
og pris
per kg

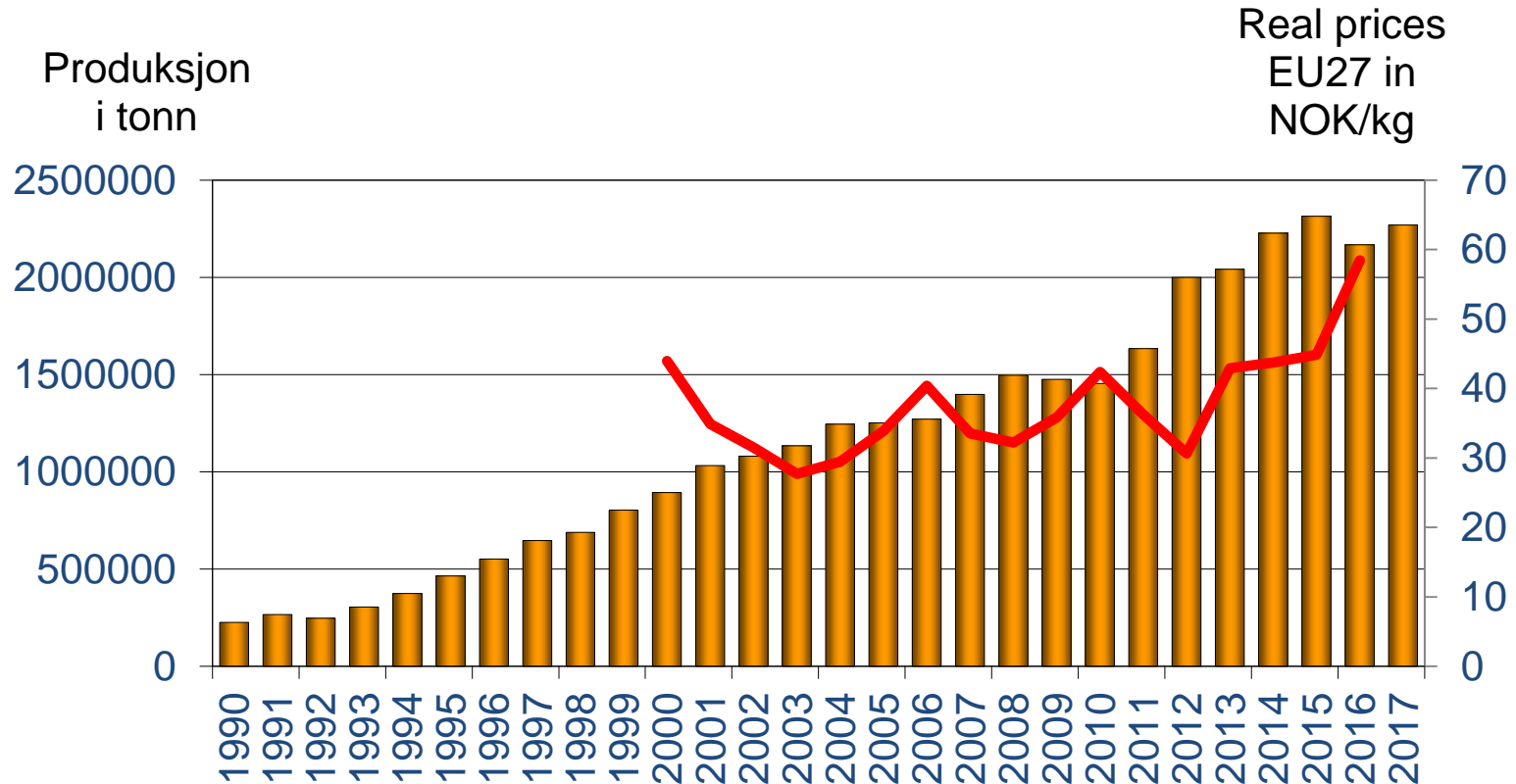
Produksjon

Titalls milliarder

- Forskjellen mellom en ”god” og ”dårlig” havbruksforvaltning blir i fremtiden lett titalls milliarder kroner i tapt verdiskaping i den norske havbruksbaserte verdikjeden fra fôr til eksport
- Derfor er Sjømat Norge sitt **Havbruksforvaltning 2025** et samfunnsøkonomisk viktig prosjekt

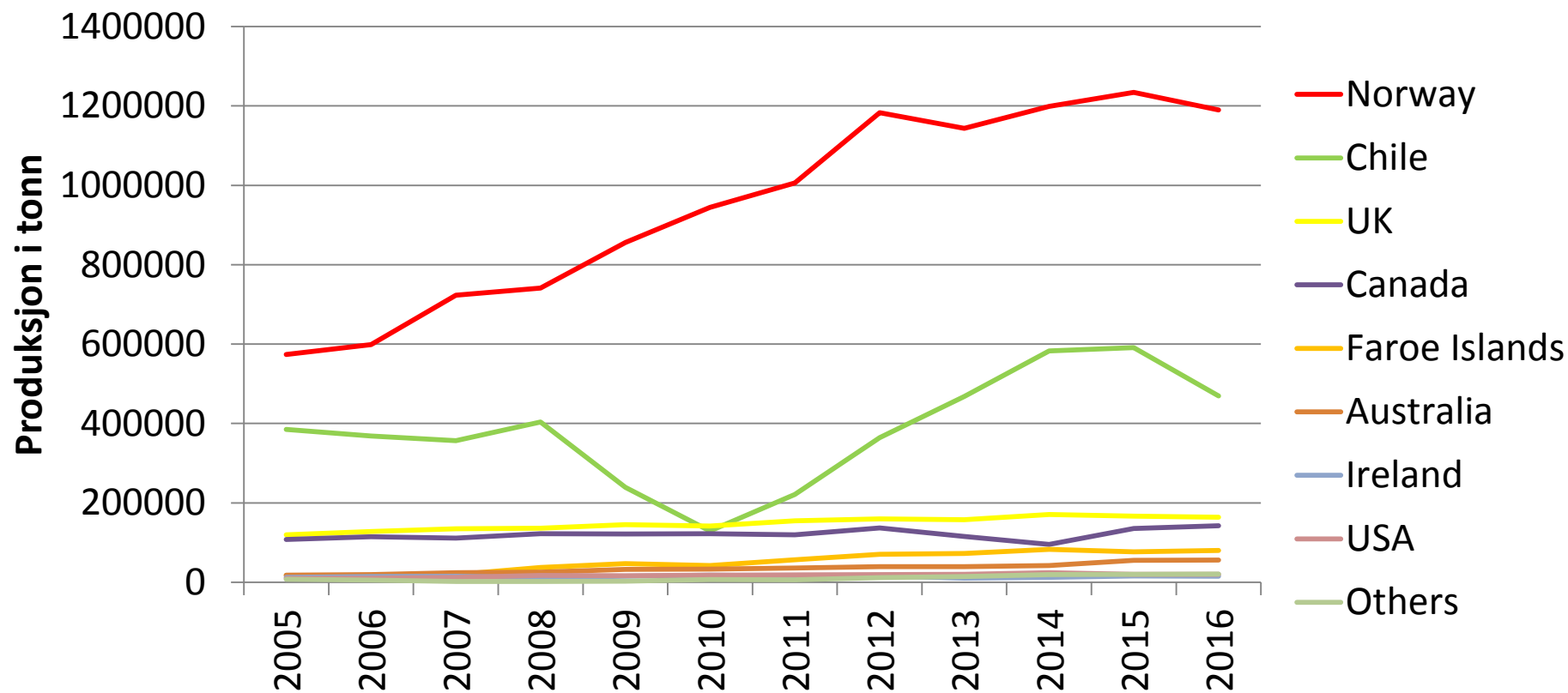
Global stagnasjon Atlantisk laks

Myndighetenes forvaltning, manglende innovasjon, markedet eller naturgitte begrensninger?

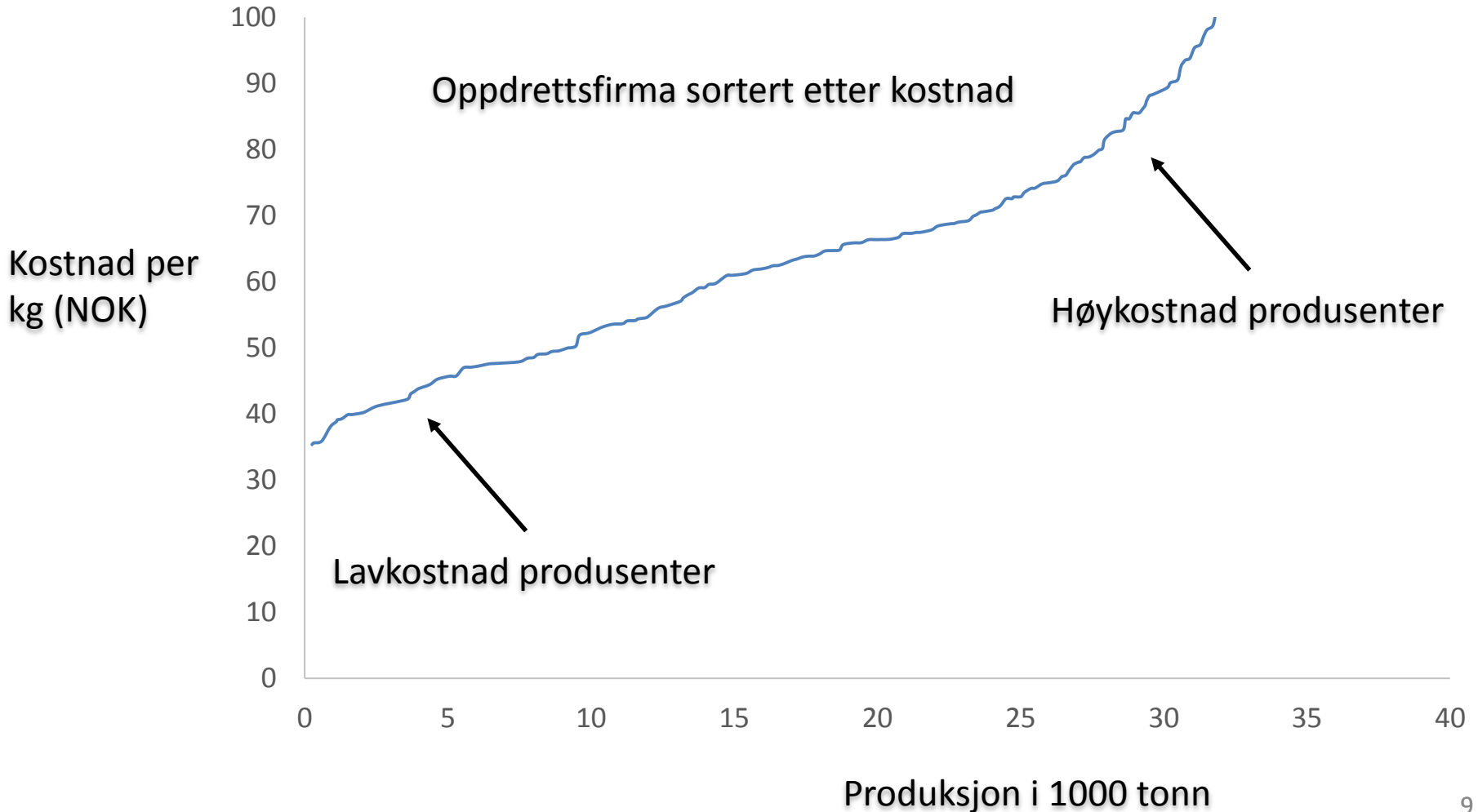

Stagnasjon i lakseproduserende land

Hvilken rolle spiller forvaltningen?

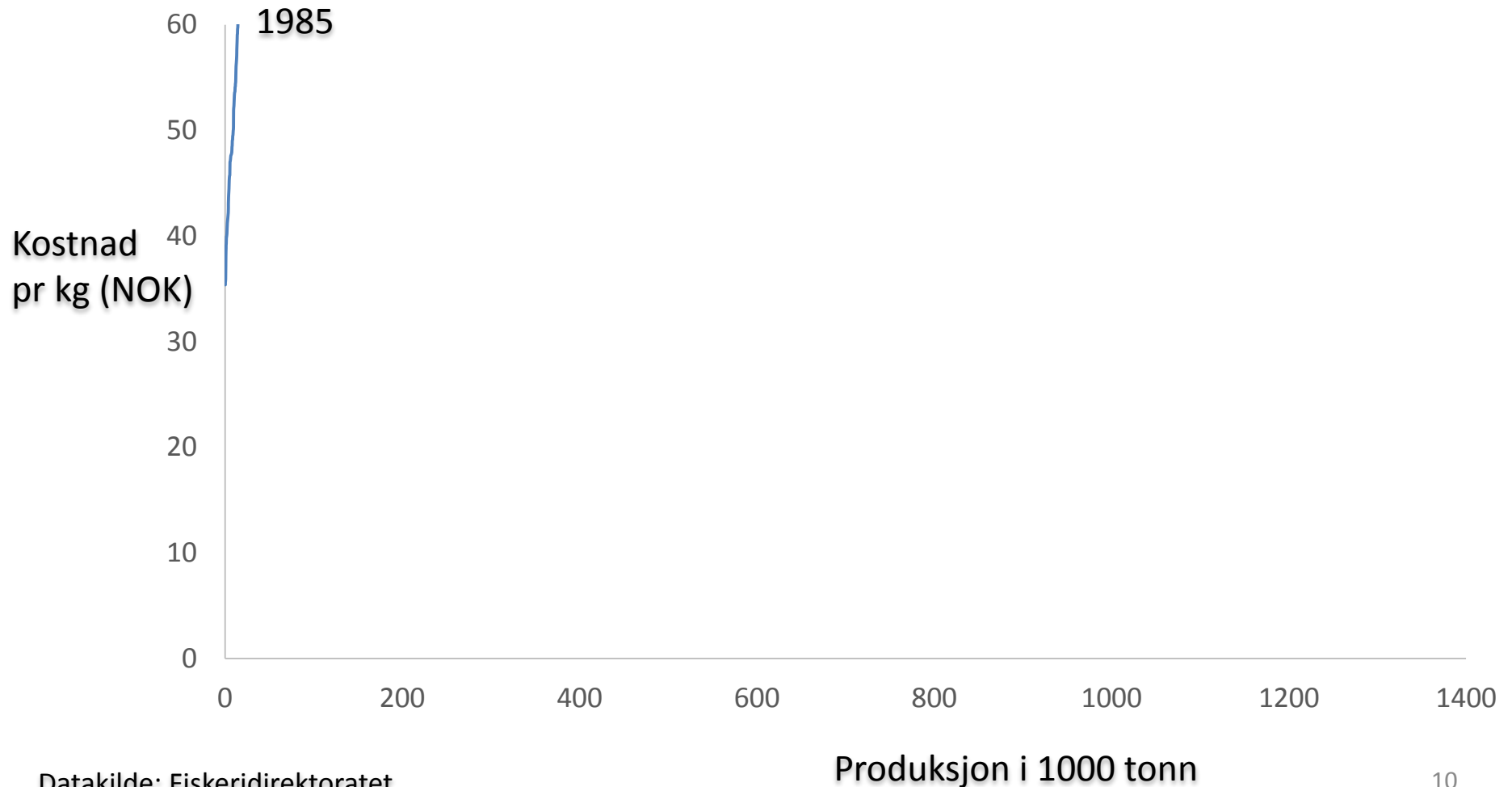

Produksjonskostnad per kg i norsk lakseoppdrett i 1985

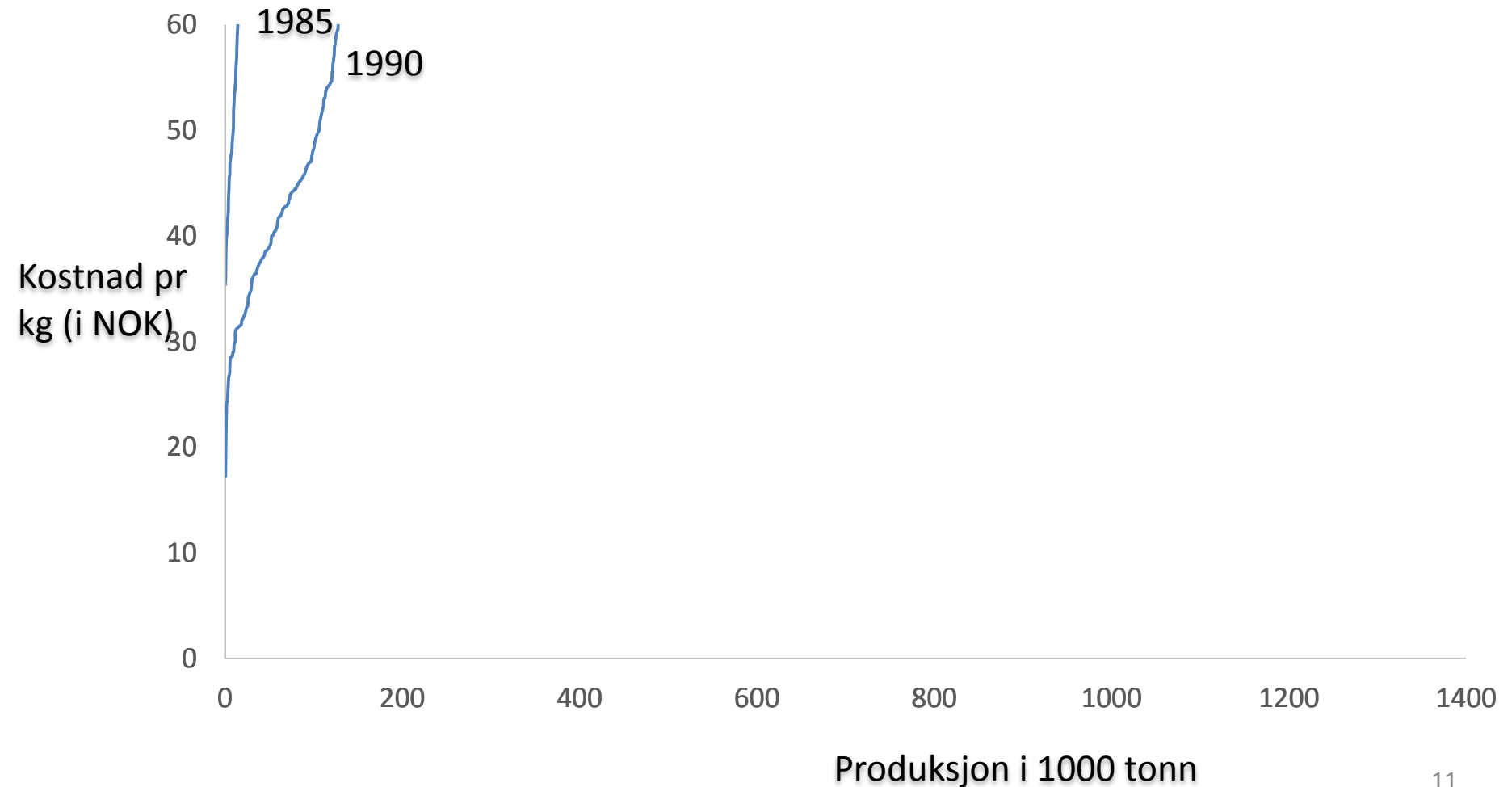

Norsk produksjon og produksjonskostnader for laks

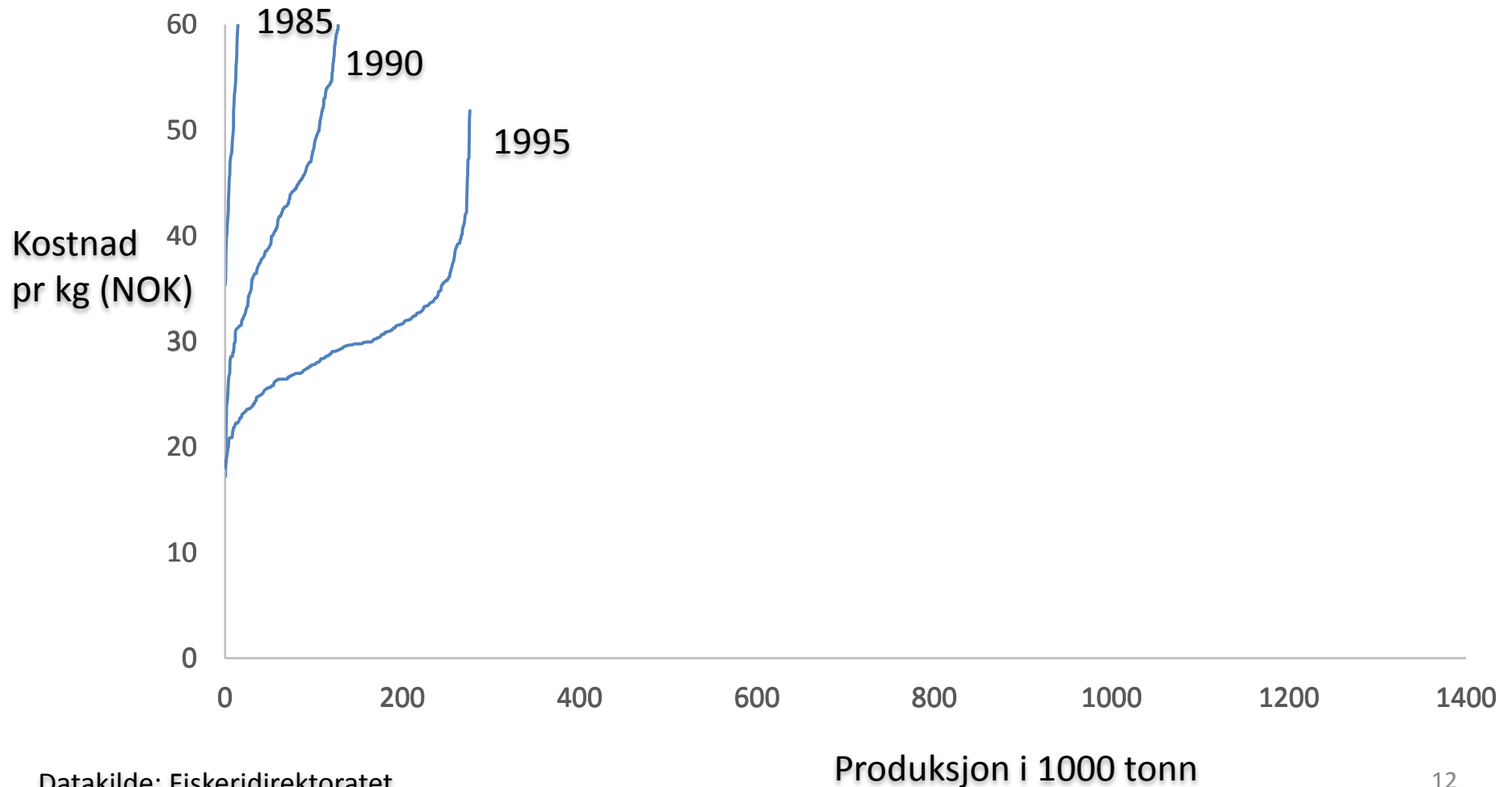

Norsk produksjon og produksjonskostnader for laks

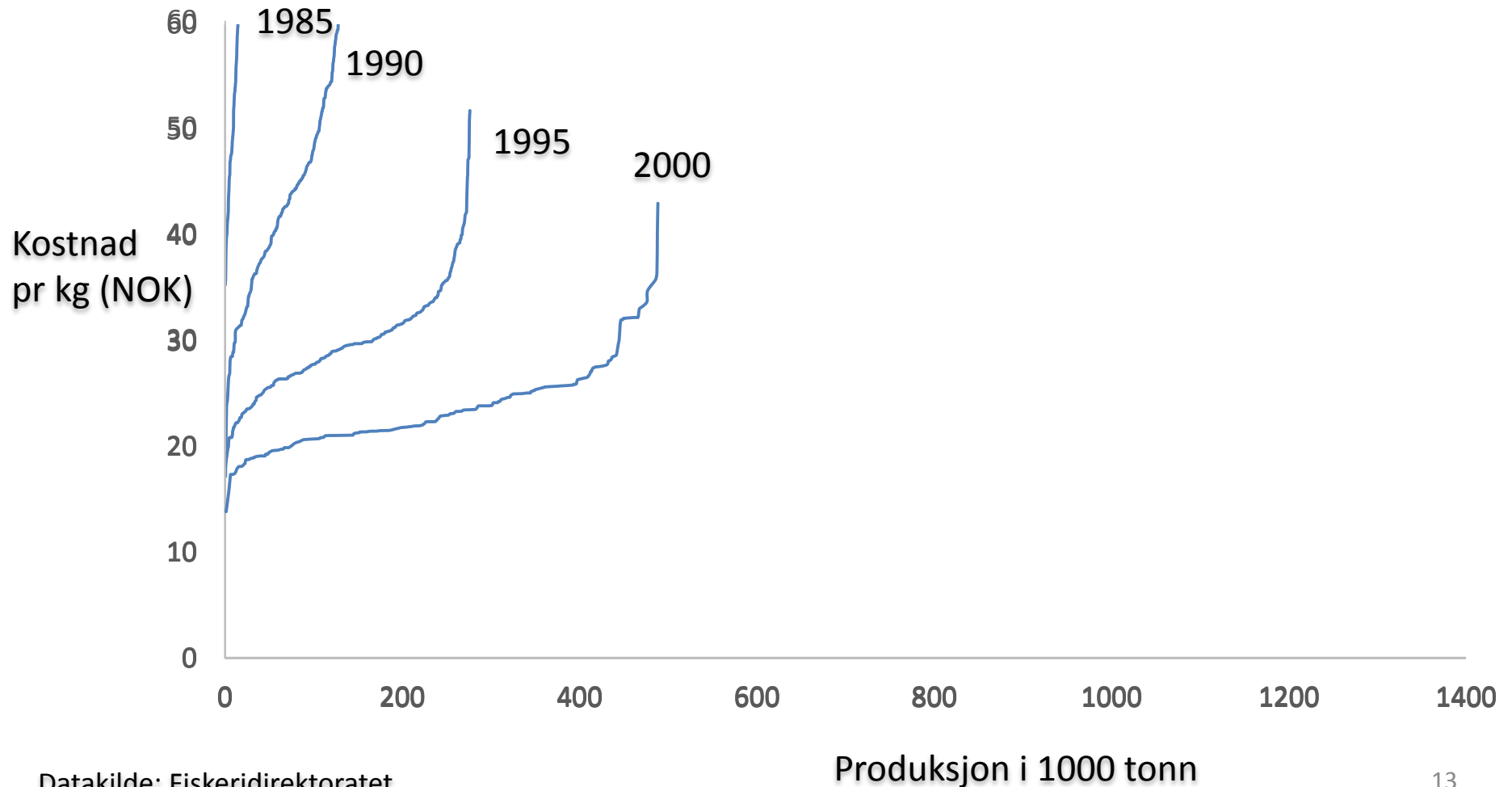

Norsk produksjon og produksjonskostnader for laks

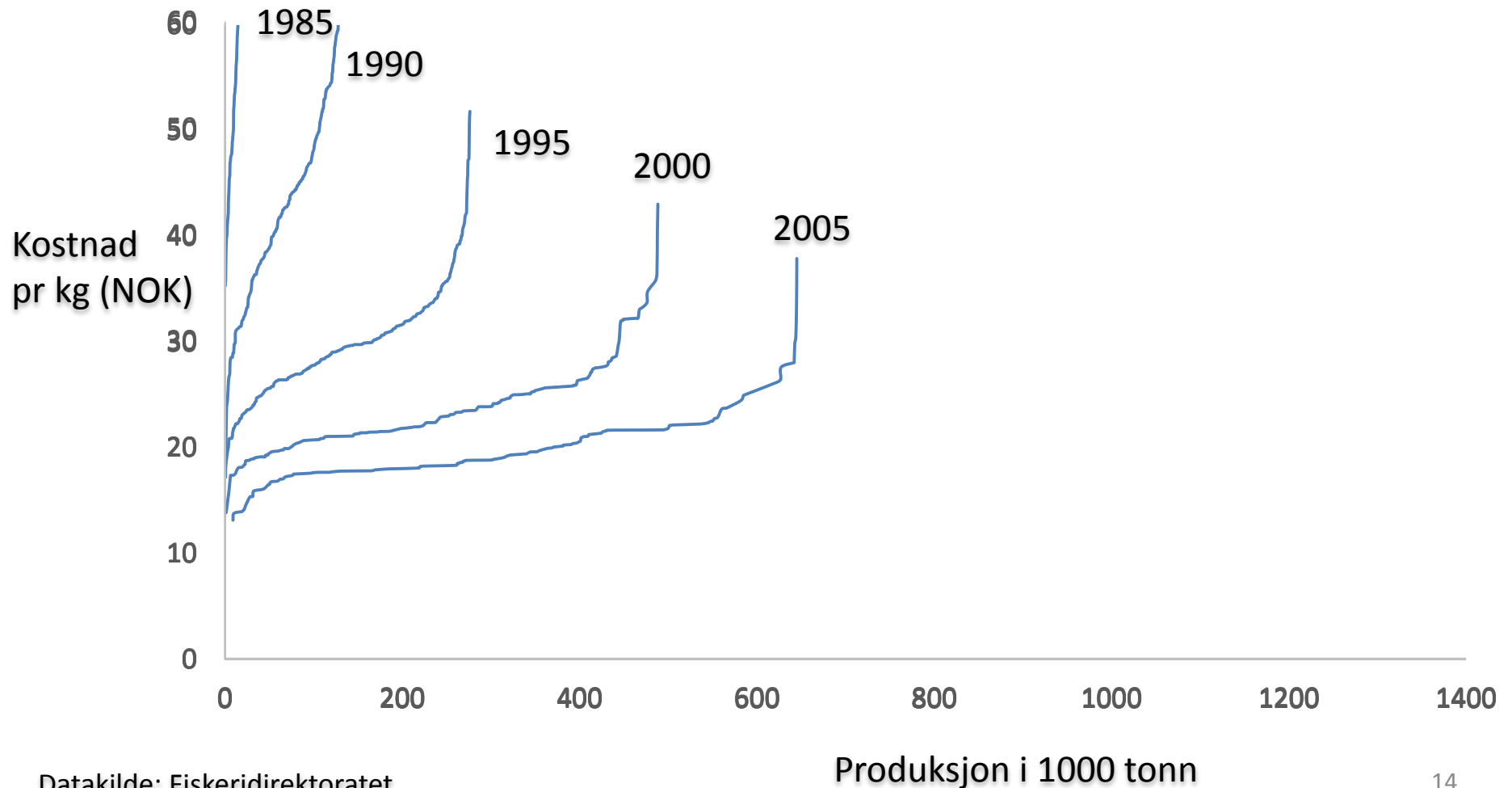

Norsk produksjon og produksjonskostnader for laks

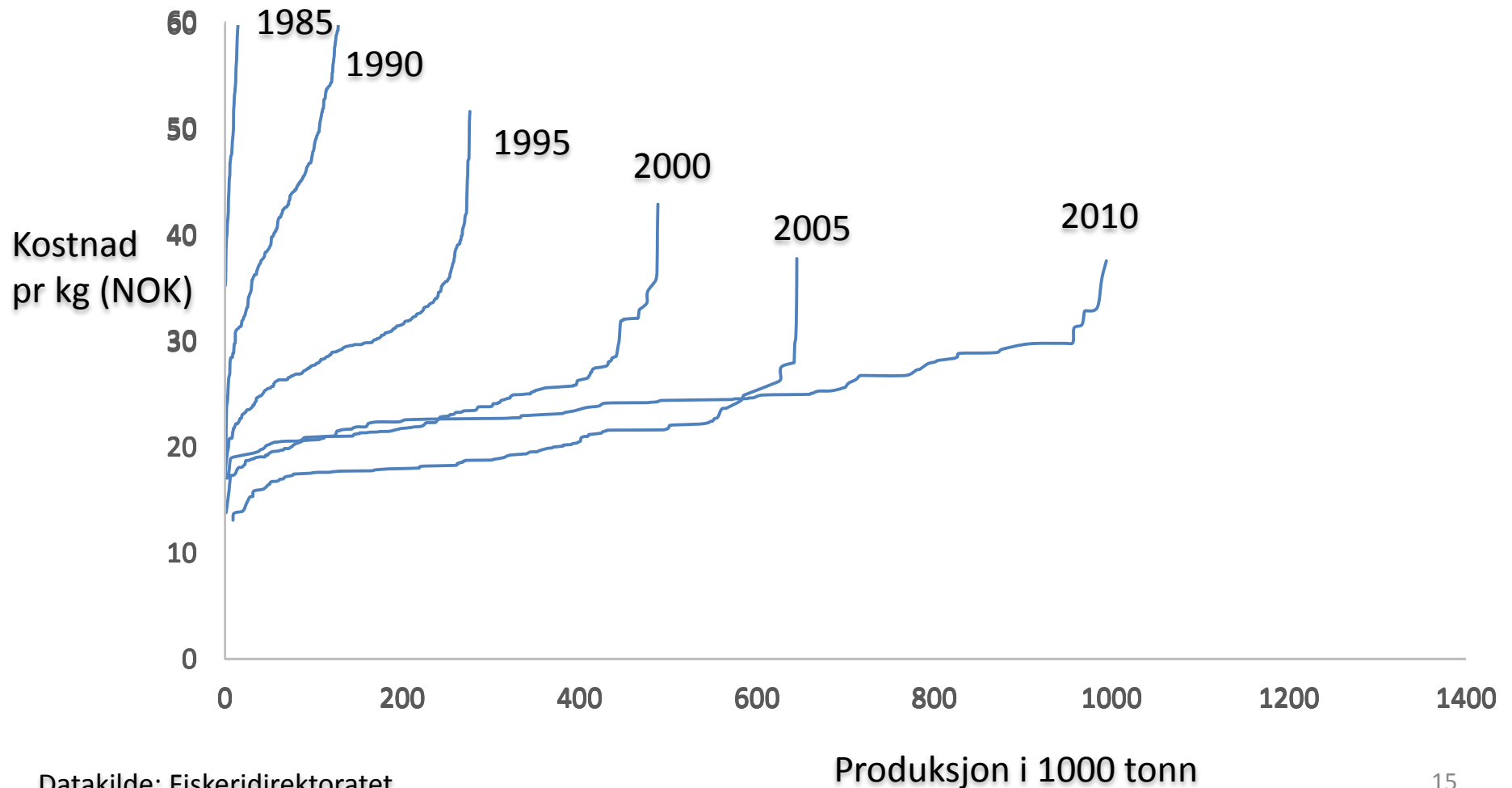

Norsk produksjon og produksjonskostnader for laks

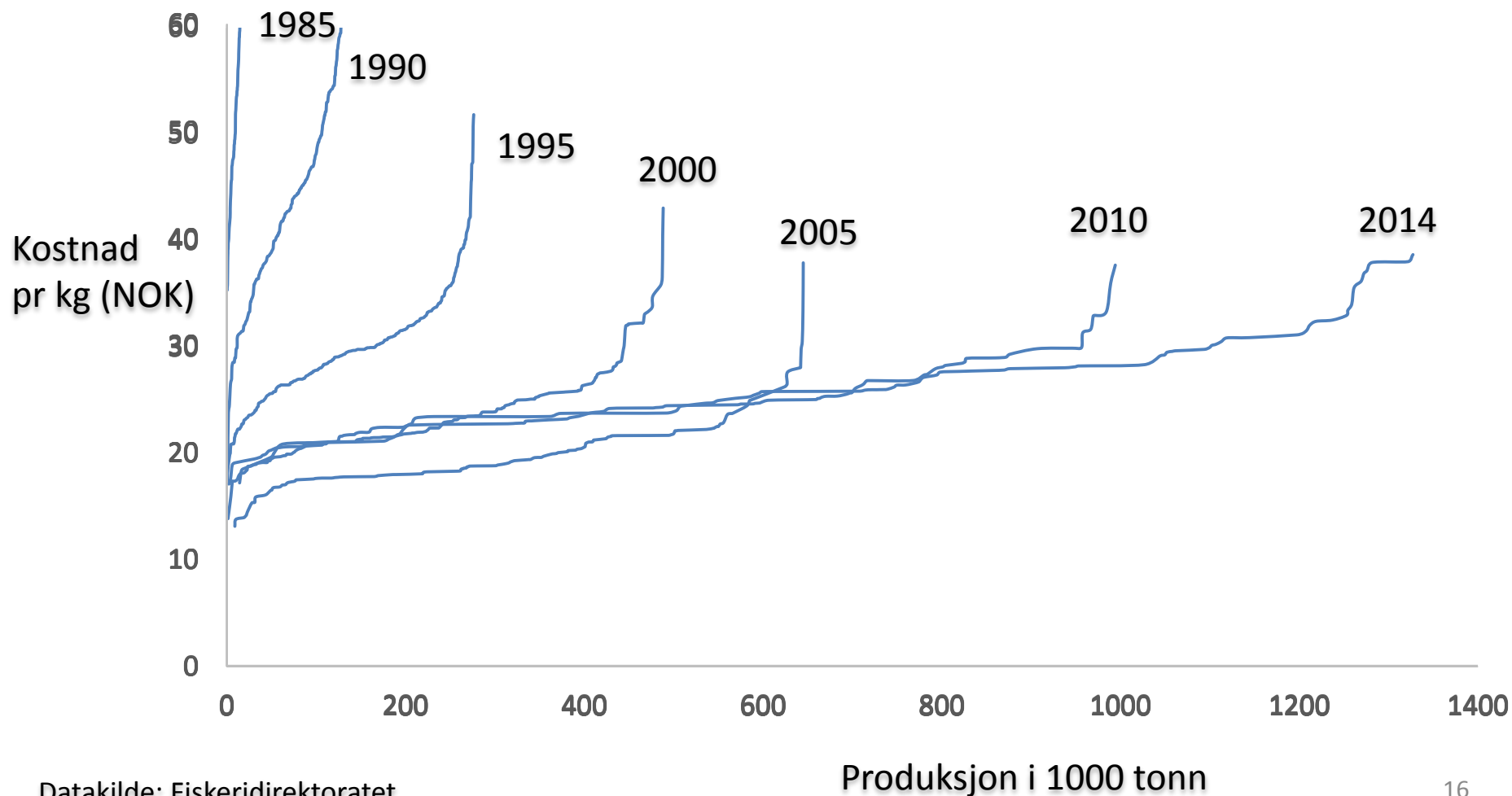

Norsk produksjon og produksjonskostnader for laks

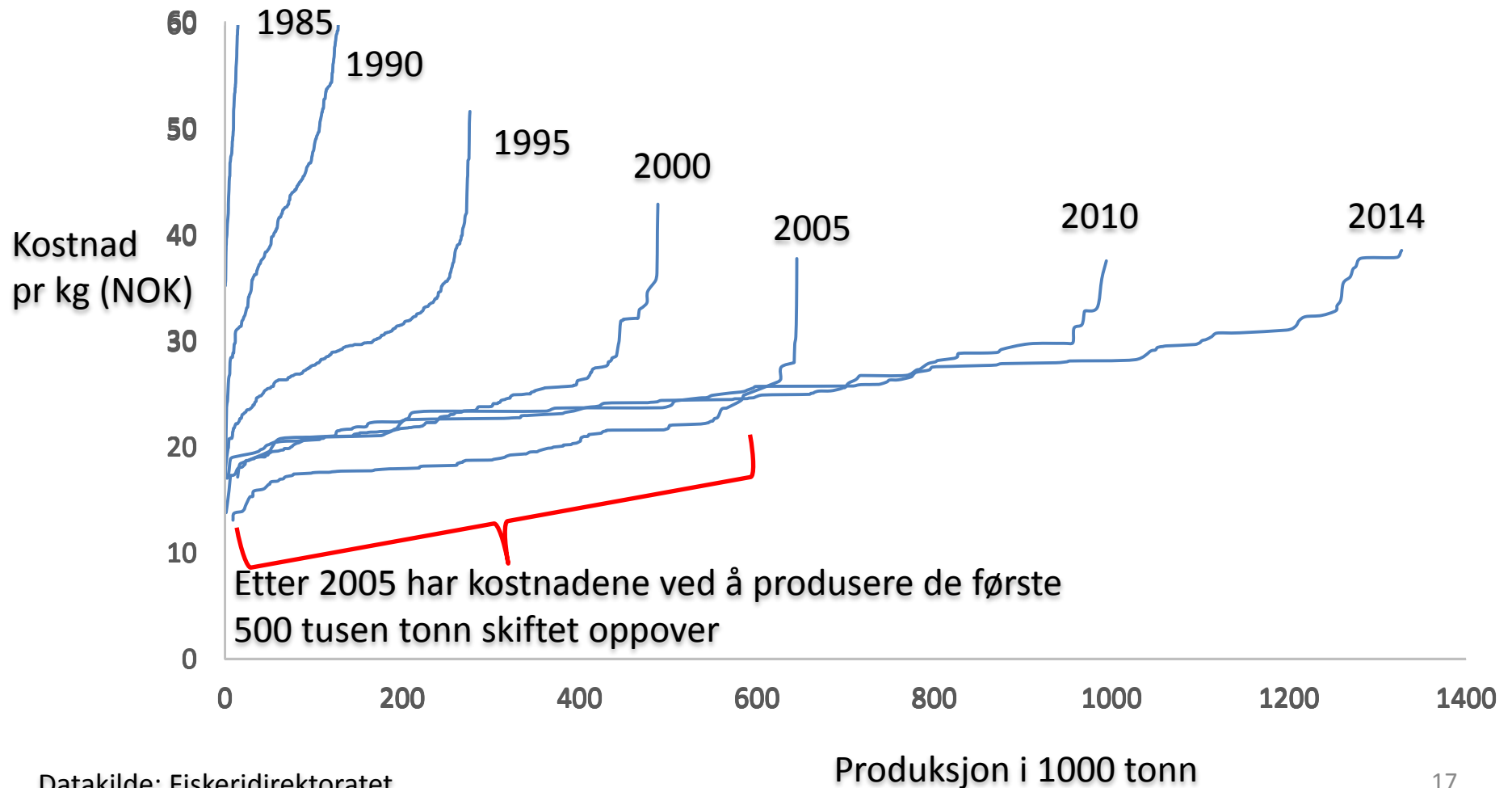

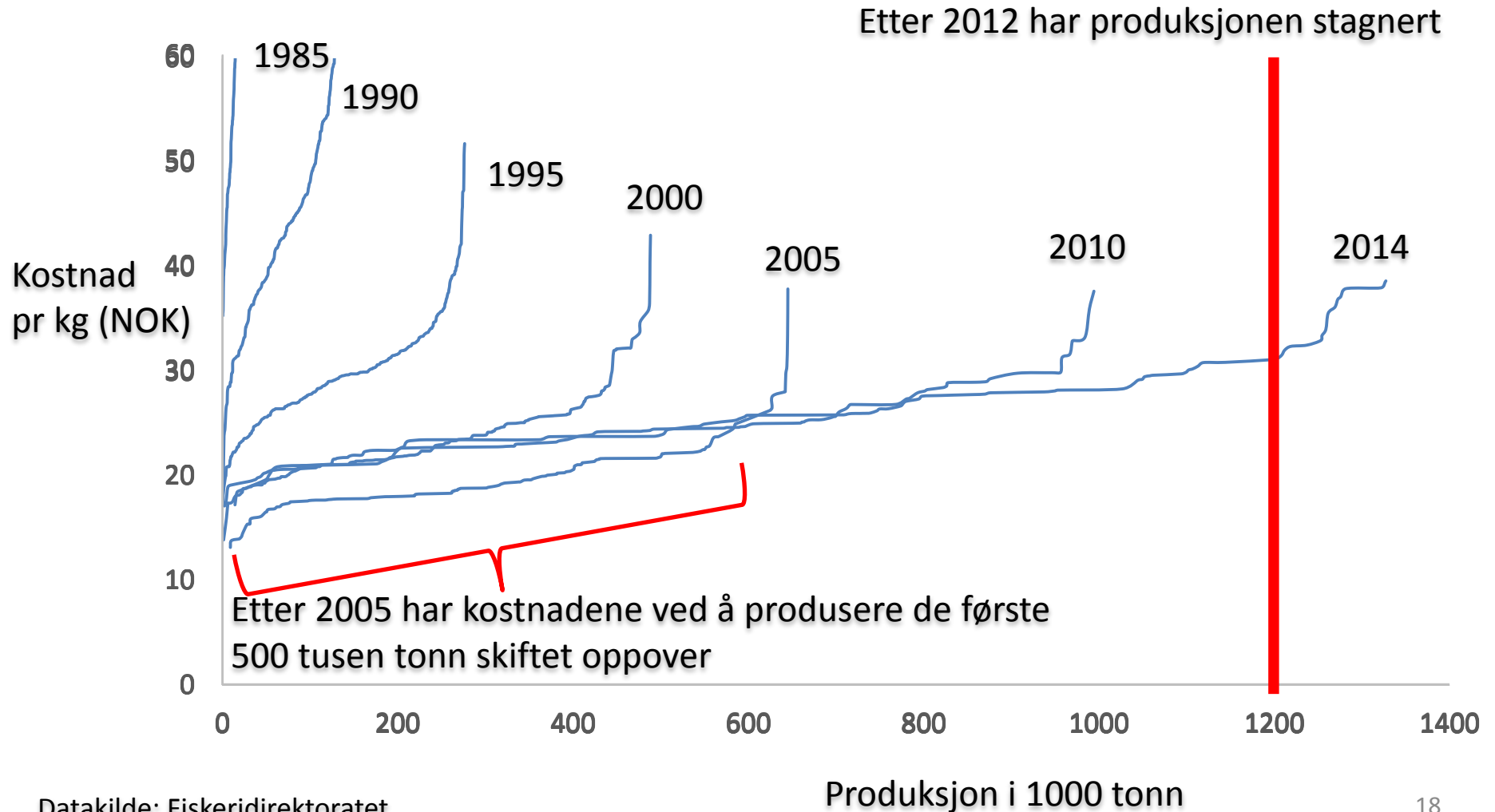
Norsk produksjon og produksjonskostnader for laks

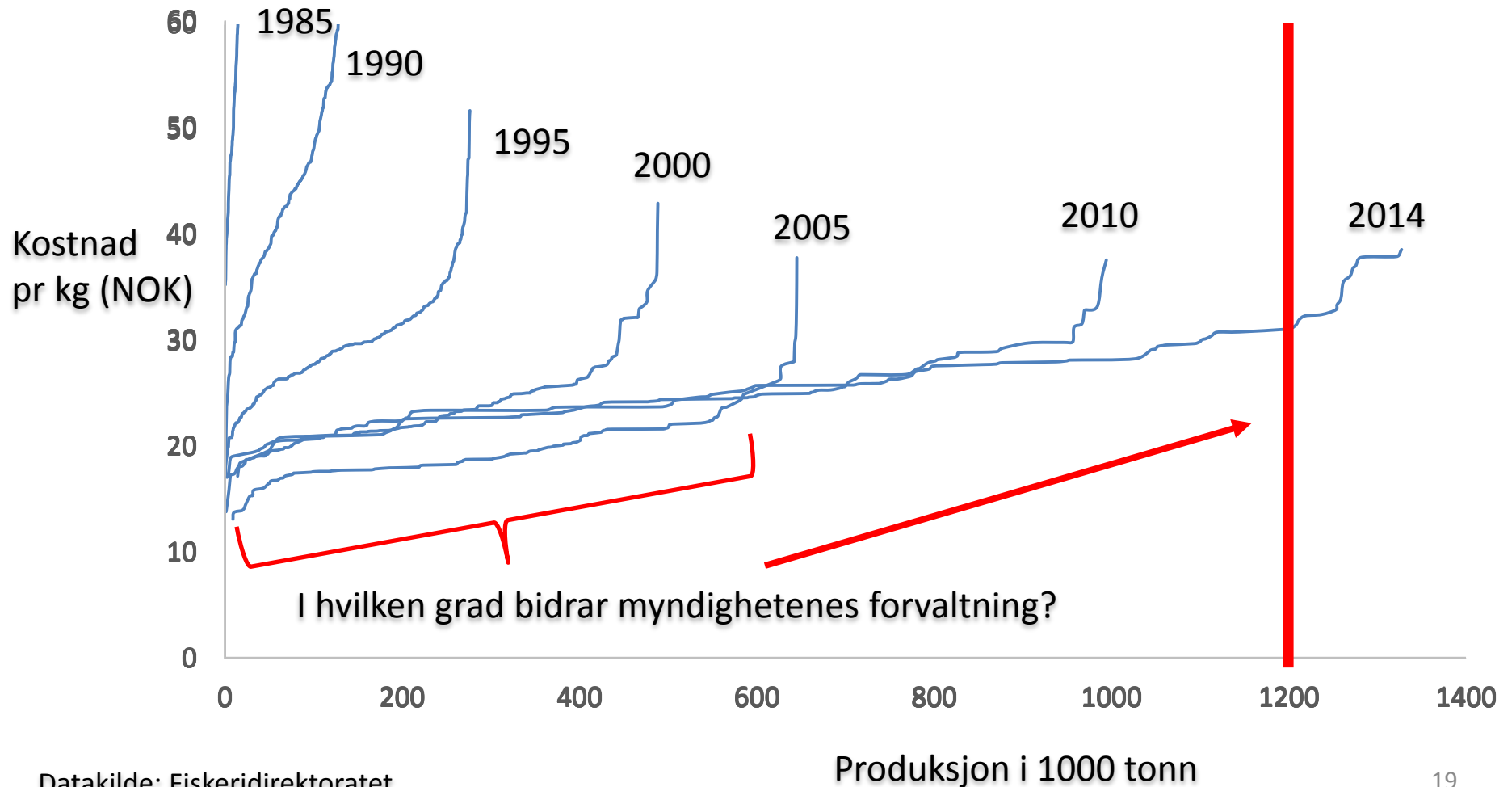
Norsk produksjon og produksjonskostnader for laks

Norsk produksjon og produksjonskostnader for laks

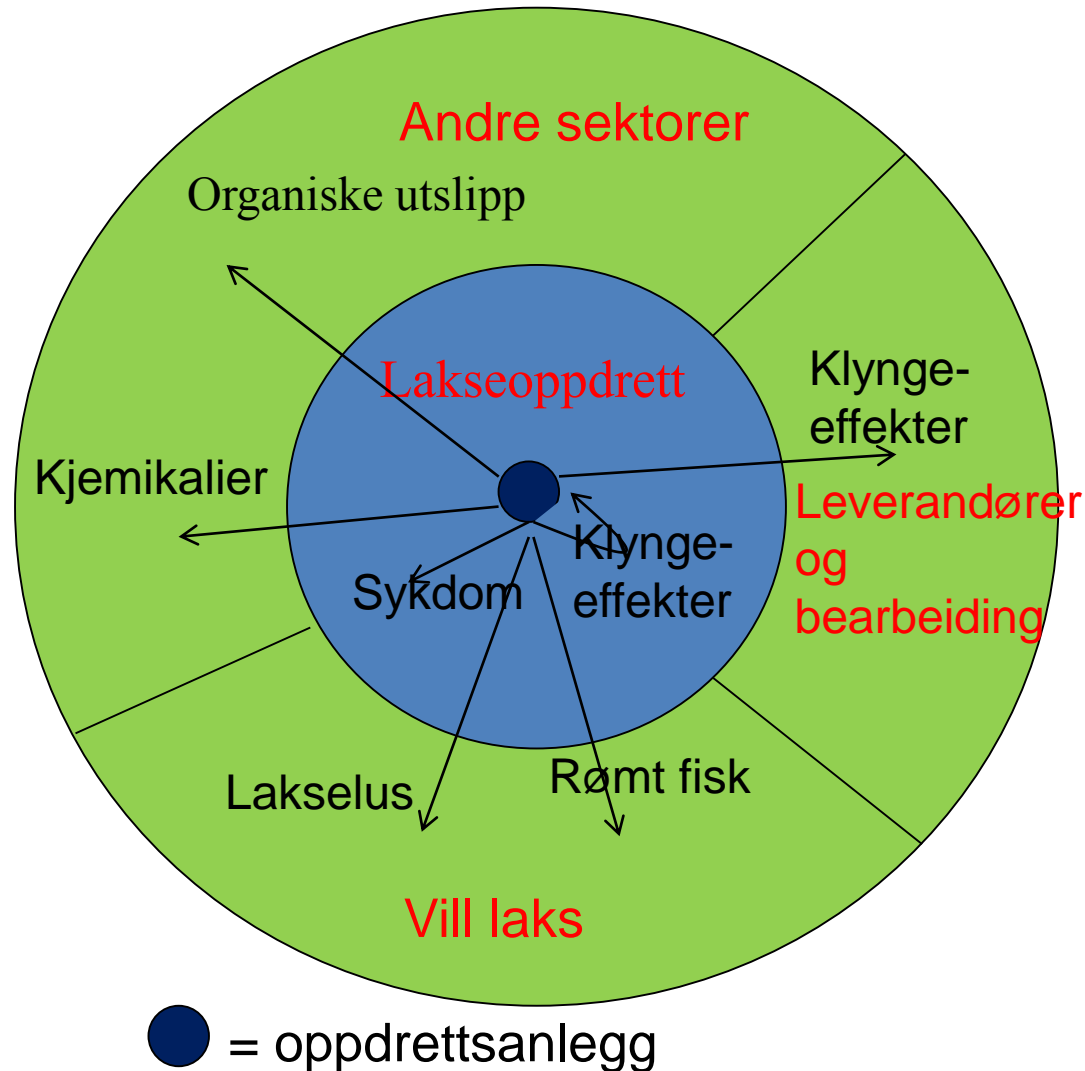
Norsk produksjon og produksjonskostnader for laks

Myndighetenes krevende oppgave

- Utvikle en forvaltning som maksimerer Norges samfunnsøkonomiske overskudd
 - Innebærer ikke å minimere de negative eksterne virkningene, men finne et ”riktig” nivå på de eksterne virkningene (f.eks. effekter på villaks)
- Sette grenser for påvirkning på miljø og andre forhold som samfunnet definerer som uakseptable
- Bidra til et tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag for en god forvaltning
- Gi næringen både incentiver og muligheter til å innovere slik at verdiskapingen over tid kan øke på en bærekraftig måte

Eksterne effekter knyttet til lakseoppdrett - positive og negative

Endring i havbruksforvaltningen: Problemet til den enkelte oppdretter

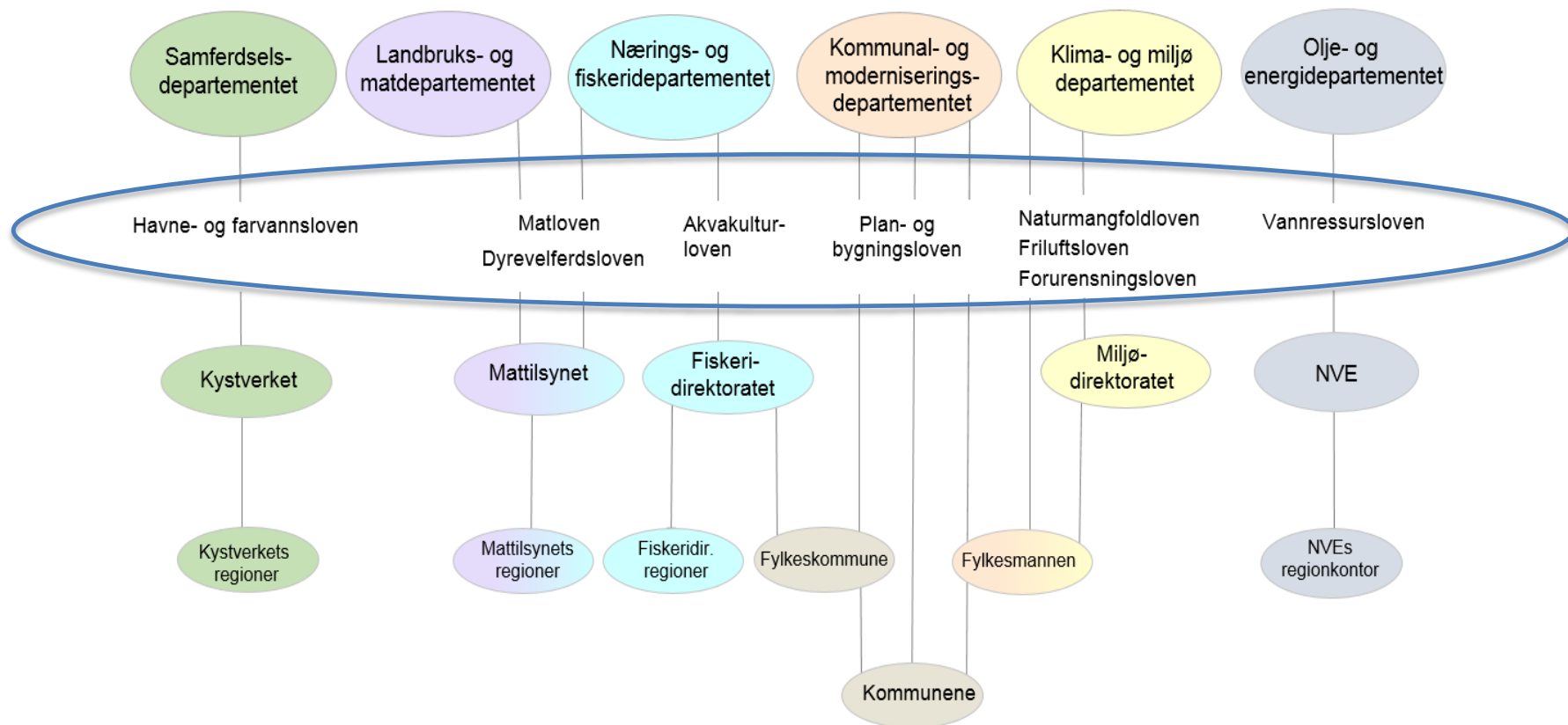
- Havbruksforvaltningen
 - Er kompleks
 - Er i et språk som kan være vanskelig å tolke
 - Framstår som vanskelig å påvirke
 - Forvaltes av noen som ofte er langt vekk
- Dette kan svekke eierskap og involvering hos den enkelte oppdretter
- På tross av dette viktig at dere engasjerer dere og bruker ressurser på forbedring av havbruksforvaltningen

Endring i havbruksforvaltningen: Problemet til politikere og byråkrater

- Deres hverdag og inntekt blir ikke påvirket i samme grad av en vellykket forvaltning
- De mangler kunnskap som næringsutøvere har
- De mangler eller prioriterer ikke penger til forskning og dokumentasjon som er nødvendig for å innovere i forvaltningen
- De er redde for å gjøre feil – velger trygge løsninger

Det er mange kokker og oppskrifter
i norsk havbruksforvaltning...

9 lover, 6 departementer, 6 statlige etater, fylkeskommuner og kommuner...

Ni sentrale sektorlover

Sentrale sektorlover	Antall sentrale forskrifter som er hjemlet i sektorlovene*
Akvakulturloven	137
Matloven	1000
Dyrevelferdsloven	266
Forurensningsloven	134
Naturmangfoldloven	123
Friluftsløven	3
Havne- og farvannsloven	50
Vannressursloven	21
Plan- og bygningsloven	102

*Kilde: Lovdata.no hentet 14. oktober 2016

Alle forskriftene omfatter ikke havbruksnæringen!

Sjømat Norge "Havbruksforvaltning 2025" delprosjekter

1. Regulering av produksjon
2. Lokalitetsforvaltning
3. Områdesamarbeid

Sjømat Norge "Havbruksforvaltning 2025" delprosjekter

- De tre temaene henger sammen og har gjensidig påvirkning
- Kompleksiteten og kunnskapsbehovet er stort og det er flere "kunnskapshull"
- Et vellykket prosjekt krever bl.a. at man tidlig identifiserer hvilken ekstern spisskompetanse som må bringes inn for å understøtte arbeidet

Resultater fra ”Havbruksforvaltning 2025”

- Et vellykket prosjekt foreslår konkrete nye reguleringer (lover og forskrifter)
- Men det må også foreslå en ny organisering av havbruksforvaltningen som kan være mer effektiv i flere dimensjoner

Kunnskapsbasert forvaltning

- Forvaltning kan ikke være basert på synsing
- ”Gullstandarden” er forvaltning basert på forskningsbasert fagfellevurdert dokumentasjon
- Myndighetenes problem:
 - Fravær av robust forskningsbasert kunnskap
 - Forvaltningens kapasitet til å implementere ”state-of-the-art” kunnskap

Kunnskap og organisering av forvaltningen

- Dagens forvaltningsregime sikrer ikke høy kompetanse
 - Størrelse på og kontinuitet i saksbehandling til fagmiljøer
 - Spesialisering på kunnskapsområder vs ”allroundere”
 - Attraktivitet for høykompetent arbeidskraft
- Dette kan gi betydelige samfunnsøkonomiske effektivitetstap

Kommunene

- Produksjonen foregår i kommuner
- Men hvilken makt og oppgaver skal kommunene ha?
- Kan vi leve med dagens kystzoneplan regime?
- Problemet med kommunene:
 - Kompetanse
 - Kapasitet (tid)
 - Lokalpolitisk vilkårlighet

Havbruks- forvaltningen

- Vi må finne en ny modell som ivaretar hensyn til
 - Samfunnsøkonomisk effektiv bruk av kystsonen
 - Forvaltningskompetanse
 - Forvaltningskapasitet (-hastighet)
 - Høring av berørte parter
 - Fordeling av økonomisk avkastning mellom næring og samfunn

Endringer i havbruksforvaltningen - næringen kan bli bedre

- Ikke vent på nye forslag fra myndighetene, men lever selv endringsforslag til myndighetene som utgangspunkt
- Bruk forskning til å påpeke feil og svakheter ved forvaltningen i dag og forslag til endringer i forvaltningen
- Finansier forskning og dokumentasjon selv (gjerne gjennom FHF)
- Styr forskningen når det gjelder temaer og løsningsorientering (ikke problemorientering)

En næring som leder an

- Inviter dere selv inn til Nærings- og fiskeridept., Stortinget, og statlige forvaltningsorganer
- Vis at dere har den beste kunnskapen, fortrinnsvis støttet av forskningsbasert dokumentasjon
- Foreslå endringer med basis i dette

I fremtiden...

- Næringen er ikke primært best på å skrive høringssvar til stortingsmeldinger etc.
- Men næringen er best på å påvirke premissene for arbeidet med stortingsmeldinger!

Bare tung involvering og ressursbruk
fra næringen kan gi landet den
havbruksforvaltningen som utløser
hele verdiskapingspotensialet langs
kysten vår

